

Природенъ ЛЪЖАРЪ

РЕДАКТОРЪ
Д-ръ КИРИЛЪ ЙОРДАНОВЪ

Съдържание:

Кръвопускане като
лѣчебенъ методъ

ПРИРОДЕНЪ ЛЪКАРЪ

Научно-популярно описание за природно лъкуване
и природосъобразенъ животъ (биологична медицина)

РЕДАКТОРЪ Д-ръ Кирилъ Йордановъ
градоки лъкаръ

Бул. „Мария Луиза“ № 34
Варна, телефонъ № 28-46

*Priroden Lekar — Zeitschr. für Naturheilkunde und Naturg.
Lebensweise. Schriftleiter D-r Kyril Jordanoff, Varna - Bulgarien*

— Год. абон. 50 лв. | Чек. смѣтка 23-91 | За стран. 70 лв. —

Кръвопускане като лѣчебенъ методъ

по Д-ръ Ботембергъ
(Продължение отъ книжка 1.

Лѣчебно действие на кръвопускането

Опити и издирвания въ последно време ни дадоха обширни познания по въпроса за биологичното и физиологично действие на кръвопускането. Дадоха ни се и известни практически познания по това. Нека сподѣлимъ тѣзи новости съ нашитѣ читатели.

Ако извадимъ отъ вената на здравъ човѣкъ 100 — 300 куб. см. кръвъ, настѣпватъ три фази на следващата реакция:

1 фаза: Свиватъ се капиляритѣ и малкитѣ кръвоносни съдове. Чрезъ това се осигурява правилно кръворазпредѣление и добро самочувствие.

II фаза: Настѣпва обратно втичане на кръвна течностъ отъ тъканитѣ въ самитѣ кръвоносни съдове. Съ това втичане се попълва отново чрезъ кръвопускането количество кръвна течностъ въ вътрешността на кръвоноснитѣ съдове.

3 фаза: Като трети и последенъ етапъ на сложната реакция е настѣпването на редица измѣнения въ процеситѣ на вътрешното горене (веществената обмѣна). Тѣзи измѣнения сж отъ голѣма важностъ за лѣчебния резултатъ и неговото разбиране.

Ако и да сж мъчно разбираеми за читателитѣ, ще ги разгледаме, защото все пакъ ще допринесатъ за общо ориентирание на всѣки буденъ четецъ. Първата промѣна въ веществената обмѣна се манифестира съ намаляване или увеличаване на остатъчния азотъ въ кръвта (нѣкога едното, другъ пътъ другото, безъ да е могло да се установи известна закономерностъ въ това колебание). Изглежда, че зависи отъ интимнитѣ сложни аномалии въ обмѣната — за всѣки индивидъ, за разнитѣ времена и при разнитѣ страда-

ния, различно. Следъ предварително намаляване, осмотичното налягане на кръвта се увеличава. И тукъ липсватъ каквито и да сж правила, по които да става това колебание.

Способността на кръвта да се съсирва се увеличава и кръвотечения спиратъ по лесно и по-бързо. Споредъ изложенията на Vasmeister, направени предъ конгреса на интернистите, състоялъ се въ Визбаденъ презъ 1935 год., то действува и при кръвоизлияния на туберкулозно болни. Може безъ страхъ да се прилага и при слаби астенични болни, които клонятъ къмъ чести кръвоизлияния. Това благотворно повлияване на кръвоизлиянията и увеличена съсирвателна способностъ на кръвта се обяснява отъ много автори съ това, че отъ тъканитѣ, чрезъ обратното втичане на кръвна течностъ въ кръвоноснитѣ съдове, въ кръвта се внасятъ вещества, които увеличаватъ съсирването.

Друго особено въ сложната настѣпваща реакция е, че количеството на хлора и захарта въ кръвта се увеличава. А чрезъ кантиридинови мушамы (отъ явяването и изчезването на образуванитѣ отъ мушамата мѣхури) Luithlen е доказалъ, че пропускливостта на стенитѣ на кръвоноснитѣ съдове намалява. Това е доказалъ и Aschner чрезъ други опити. Отъ тази доказана промѣна явствава благотворното действие на кръвопускането върху всички видове възпалителни процеси.

Нови изследвания доказаха, че кръвопускането увеличава броя на бѣлитѣ кръвни тѣлца (войниците на организма въ кръвта), безъ да е окончателно установено какъ точно става това. Последнитѣ преодолѣващи мнения клонятъ на тамъ, да приематъ, че става изсипване на бѣли кръвни тѣлца отъ костния мозъкъ въ кръвта. Ако това излѣзе вѣрно, то значи, че кръвопускането увеличава имунитета на организма и го прави по-защитоспособенъ. А това би отредило на кръвопускането почетно мѣсто въ лѣчебното изкуство.

Особено важенъ е най-новоустановения фактъ, че съ потока отъ тъканитѣ къмъ кръвта, въ последната се приличатъ маса отрови, чужди за организма вещества, отпадаци отъ веществената обмѣна, като по този начинъ ги подвежда къмъ изхвърляне чрезъ обезотровителнитѣ органи. Съ други думи, кръвопускането пречиства организма отъ вреднитѣ отпадаци на веществената обмѣна. (Veil, Strubell, Koller, Stuckberg и др.). Трѣбва добре да се запомни, че този потокъ отъ отрови къмъ излѣжаване трае отъ 3—6 седмици. Тѣмъ затова повтаряне на кръвопускането не бива да става преди изтичане на 6 седмици.

Когато отнемемъ кръвъ на боленъ човѣкъ, преживяваме понѣкога т. н. парадоксни реакции. Въмѣсто да настѣпятъ реакции описани по-горе, настѣпва обратно. Въмѣсто да се разрежи кръвьта, тя се сгѣстява; въмѣсто да спадне налѣгането, то се увеличава и т. н. Тѣзи изключителни, неправилни, парадоксни реакции сж причина, при кръвопускането да настѣпватъ кризисни влошаваня, които трѣбва да имаме предвидъ, когато ще си служимъ съ този методъ на лѣчение. Наистина, това е рѣдка неприятностъ и въ повечето случаи минава бързо, но при изключителни болестни състояния, може да станатъ и опасни. Това правимъ постоянно на читателитѣ за да бждатъ внимателни и не кой да е и кога да е да си пуска кръвъ, а само при научно показани нужди, следъ предварително преценяване отъ лѣкаръ и отъ опитенъ въ техниката на кръвопускането такъвъ или практикъ.

Ако искаме да конкретизираме най-сжщественото действие на кръвопускането, можемъ да се резюмираме въ следнитѣ точки:

1. Кръвопускането има отбременително действие. Като примѣръ затова Д-ръ Ботембергъ ни дава следния случай изъ своята практика: 73 годишна болна съ диагноза остъръ глаукомъ (високо налѣгане въ окото), имала е и напреднала артериосклероза и захарна болестъ. Очепъ специалистъ е отказалъ лѣчението като безнадеждно, а е настоялъ за бързо опериране. Когато Ботембергъ се намѣсиль въ лѣчението, пусналъ ѝ 300 куб. см. кръвъ, глаукома изчезналъ напълно. Освенъ кръвопускането, приложилъ е подходящи леки, главно отвличащи презъ червата, приложения. Самиятъ очепъ специалистъ е останалъ очуденъ отъ получения резултатъ.

Този случай ни показва силно отбременителното действие на кръвопускането — мѣстно застояване и увеличено налѣгане оздравяватъ много бързо. Тукъ не трѣбва да забравяме, че, ако и главно мѣстно проявенъ, кръвозастоя и вътрешното обременяване е общо страдание и засѣга цѣлия организъмъ. И действително, много болни страдатъ отъ това общо кръвозастояване, безъ или съ подчертано мѣстно свѣрхувеличаване. Такива болни лесно се познаватъ по това, че сж общо подпухнали, лигавицитѣ имъ сж ясно цианотични (посинѣли), пулсътъ имъ е ускоренъ, при най-малка физическа работа се запъхтяватъ. Тѣ страдатъ постоянно отъ замайване, главоболие, лениво кръводвижение, ушно шумене, хемороиди, кръвотечение и т. н. Такива хора иматъ преголъмо количество кръвъ. (Pletora по старитѣ лѣкари), тѣхниятъ кръвоносенъ апаратъ е претоваренъ.

Така описанитѣ болестни прояви се намиратъ въ болни при които кръвозастанитѣ сж засегнали добре крайнитѣ и вънкашни части на организма. Затова всичко е ясно, видимо, лесно разпознаваемо. При такива болни всѣки профанъ би

предсказалъ нуждата отъ отбременяване по единъ или другъ начинъ.

По-мъчна е диагнозата „обременяване и застояване“ на кръводвижението, и при онѣзи болни, при които застоитѣ сж главно въ вѣтрешността на организма и видимитѣ вън-кашни прояви, които изброихме горе, липсватъ. Напротивъ, такива болни сж очевидно много блѣди. Тази блѣдостъ се дължи на капилярнитѣ спазми, предизвикани отъ многото токсини (отрови) натрупани въ обременената, претоварена и застояла кръвъ. Такива болни иматъ увеличено кръвно на-лѣгане. Тѣ често се таксуватъ като „анемични“ и се лѣку-ватъ съ желѣзни, арсенови и др. подобни противоанемични лѣкарства. А по-горе описанитѣ болни съ подпухналъ, цианотиченъ, сплутъ вънкашенъ видъ, при които всѣки би пред-рекалъ високо налѣгане, го нѣматъ. Това е така, защото претоварването, застояването сж разпредѣлени по цѣлото тѣло и капиляритѣ сж препълнени и преразпънати. Отъ тукъ липсата на онова високо кръвно налѣгане, което още по вида имъ бихме посмѣли да предскажемъ. Но такива болни пакъ сж изложени на внезапна смъртъ отъ силно кръвоизлияние (вънкашно-видимо, или вѣтрешно-невидимо), или отъ внезапно спиране на сърдцето. Независимо отъ неми-нуемото бавно умирање дължащо се на поразяване важни за живота органи, останали години и десетки подъ напора и тормоза на кръвното застояване и обременяване.

Като имаме до тукъ казаното, не е вече много чудно, че при такива болни кръвопускането ще действува „чудо-творно“. Да, чудотворно, но, временно. Тогава ще се запита читателтъ, гдѣ е голѣмата полза отъ него, щомъ е време-нно. Затова следното пояснение: По закона за „осмотичното изравняване“, предизвиканото отъ кръвопускане нарушение на това осмотично равновесие, се изравнява следъ известно време. Така се възстановява пакъ старото положение, макаръ и нѣкога по облекчено. Затова остава да диримъ лѣчебната сила на кръвопускането не въ временното, моментно от-бременяване, а въ предизвиканитѣ отъ него, периодично и настойчиво (подкрепяни съ останалитѣ срѣдства на биоло-гичната медицина) преустройство, пренастройване и преобра-зуване въ всички жизнени процеси на организма. Така предизвиканитѣ процеси и реакции въ самата обмѣна на веще-ствата, донасятъ вече не временно а трайно отбремѣня-ване.

Разбира се, процеситѣ и реакциитѣ, които по единъ сложенъ пѣтъ довеждатъ до единъ траенъ резултатъ, не сж тъй прости, както горе ги рекохме съ по нѣколко думи. Как-то проблема за живота и смъртъта въобще, така и тази оз-дравителна работа на организма, е много сложна, далечъ още неизучена. Това остава задача на бждещата медици-

на. Ние днесъ ще се задоволимъ съ използване на практическитѣ резултати, за да помагаме на болнитѣ.

Бременността и критическата възраст у женитѣ сж често придружени отъ кръвопрепълване и при тѣхъ кръвопускането носи облекчаване на многобройнитѣ имъ мъки.

2. Кръвопускането действува противовъзпалително.

Това действие можемъ да използваме при всички видове мѣстни и общи възпалителни процеси. Такива сж пневмония, менингитъ, възпаления на сърдцето, на млѣчнитѣ жлези у жената жлъчния мехуръ, апендикса и др. Споредъ всѣки случай отдѣлно, споредъ това, дали желаемъ общо или мѣстно действие, ние прибѣгваме къмъ кръвопускане отъ вената или къмъ нѣкои мѣстни отнемания на кръвъ чрезъ пиявици или вентузи.

3. Кръвопускането действува кръвопречистващо и кръвоподновително.

На това му действие се дължи употребата му още въ древността и до днесъ, при разнитѣ отравяния съ отрови отъвънъ. Но, понеже следъ кръвопускането става придвижване на отаени въ тъканитѣ отрови отъ вътрешното горене въ кровеноснитѣ сждове, а отъ тукъ къмъ отлжчителнитѣ органи, то то се явява като обезотровително пречистващо и подновяващо кръвта срѣдство. Това му действие е особено подчертано при уремия, екламзия, уртикария, екзема, базедова болестъ и др. вътрешно секреторни токсикози, както и при отравянията въ критическата възраст.

4. Кръвопускането действува успокоително и противъ спазмитѣ. Прекалена нервна възбудимостъ, както и всѣкакви спазми отъ мѣстно естество, се бързо успокояватъ. Такива сж спазми и колики въ червата, бжбръшитѣ, злѣчката, сждо епилепсия, хистерия, конвулсии при децата. Милки количества отнета кръвъ (50 ccm) помага и при грѣдна жабба (Angina pectoris). Тукъ пускане на голѣмо количество кръвъ е опасно—често 2-3 дни следъ това смъртоносно (колапсъ). Отлично действува при обща голѣма възбудимостъ и безсъние. И лесно обяснимо е това, като знаемъ, че тѣ се дължатъ въ повечето случаи на облагане организма съ чужди вещества (отпадаци отъ веществената обмѣна), а кръвопускането ги подвизва къмъ излжчване и води къмъ безотравяне на организма.

Ето единъ болниченъ листъ отъ Д-ръ Ботембергъ — 56 год. търговецъ съ високо кръвно налѣгане и обща възбуденостъ. Голѣмото напрежение и нервирания въ търговията изглежда не сж били по неговитѣ сили. Той е вече съ силно изразена артериосклероза и крайно възбудено състояние. Издържа само благодарение на това, че периодично си пуска кръвъ, следъ което винаги се чувствува

наново възроденъ и освеженъ. Понѣкога той изпада въ истинска лудостъ и чупи всичко що му се отреде. Въ този моментъ на отчаяние, азъ съмъ му помагалъ само чрезъ пускане на по-голъмо количество кръвъ. Следъ кръвопускането болниятъ изпада въ дълбокъ сънъ. Събужда се успокоенъ, освеженъ — като че ли е прекаралъ тежко отравяне и е обезотровенъ чрезъ кръвопускането.

5. Кръвопускането подпомага всмукването и разнасянето на отлагания, натрупвания и застоявания. Това се дължи на всмукателното действие, което той предизвиква — отъ тъканитѣ къмъ кръвоноснитѣ съдове (всмуква и разнася). Това му действие използваме при ексудати, трансудати и др. насъбирания на течности и др. въ разни части на тѣлото (воденъ плевритъ и др). По на мѣсто е тукъ мѣстно кръвопускане чрезъ пиявици.

Отъ до тукъ изложеното се вижда, че кръвопускането е лѣчебенъ приемъ съ всестранно, дълбоко, конституционно и биологично действие. Съ него на ржка, всѣки лѣкаръ е въ състояние да се справи съ много страдания, не реагиращи лесно на никое друго лѣчение. Но пакъ повтарямъ — нека то остане като инструментъ въ ржката на лѣкаря, да се прилага разумно, на мѣсто и винаги въ комбинация съ другитѣ лѣчебни сръдства на природното лѣкуване.

Техника на кръвопускането

За да бжде кръвопускането отъ полза, следъ поставеното отъ лѣкаря показание, идва по важностъ, въ коя форма да стане това сръвопускане и да бжде технически правилно изпълнено. Познаваме следнитѣ форма на кръвопускане:

а) Кръвопускане отъ вената. Практикуването на тази форма е работа само на лѣкаря. Съ специално апаратче, или съ подходяща инжекционна игла, той прави това кръвопускане леко, резултатно, безопасно. Само нѣколко данни ще дадемъ на читателитѣ за общо ориентиране.

Кръвопускане отъ вената се прилага когато искаме да постигнемъ общо действие. Най-често това става отъ вената намираща се въ лакатната прегъвка. Само когато искаме да получимъ предимно ограничено действие, избираме друга вена и друго мѣсто въ областта на нуждаещия се отъ повлияване кръвозастой.

За да даде резултатъ, кръвопускането трѣбва да се повтаря периодически по строгата преценка на ръководящия лѣчението. Тази периодичност може да трае и години подредъ. Това особено при хронически тежки страдания. Най-малкия интервалъ между две кръвопускания е 4—6 седмици. А когато години ще трѣбва да си служимъ съ него, този промеждутъкъ се увеличава на 2, 3, 4 до 6 месеци.

Както вече казахме на друго мѣсто, паралелно съ кръвопускането трѣбва да прилагаме всички други подходящи приложения на природолѣчението. Само тогава резултата ще бѣде траенъ.

Ето и една болестна история отъ Д-ръ Ботембергъ — Оперативно причинѣна критическа възраст съ високо кръвно налягане и конжестии. Случаятъ е описанъ въ списание Hippocrates № 1 отъ 1935 год.

На 42 год. възраст жената е била оперирана заради ракъ въ матката. Извадени ѝ били и яйчниците. Три месеца следъ това, останалата безъ менструация жена, почва да боледува съ всички признаци на критическа възраст предизвикана изкуствено чрезъ оперативно изваждане на яйчниците. Конжестии, безсъние, нервностъ, високо налягане (190) запекъ, душевна мрачностъ до мисли за самсубийство. Въ това състояние поема лѣчението Д-ръ Ботембергъ. Взема ѝ 400 куб. см. кръвъ, повтаря го периодически презъ седмици и месеци. Паралелно съ това, общо природолѣчение — Кнайпови поливания, увиване, суровоядене и т. н. Болната подобрява напълно. Днесъ тя била една отъ най-благодарните му болни. Много други такива примѣри, които ни дава въ книгата си, изоставяме.

б) Кръвопускане съ пиявици¹⁾

Интересуващите се отъ подробности отъ този приемъ на лѣкуване, нека четатъ казаните долу специални трудове. На ограниченото тукъ мѣсто ще дамъ кратки, предимно практически, познания на читателите.

Пиявицата е плоскъ червей. Тя е дълга до 20 см. Тежи отъ 0.5 до 5 гр. Най-добри за кръвопускане сж сръдно тежитѣ (1 до 3 гр.).

Механизма на смукането е следния. Пиявицата се хваща съ специално плочковидно приспособление, намиращо се на опашката. Следъ това тя издига другия край на тѣлото си, гдето се намира главата и спуска главата си перпендикулярно върху кожата. Устата се прилепва върху едно кръгче кожа. Сега пиявицата изважда своите челюсти напредъ и прерязва обхванатото кръговидно парче кожа. Самото прерязване е отъ характера на трионъ, действащъ по окръжностъ. При лека болка отъ ободване, тя причинява типична тригълна раничка. Отъ устата си пиявицата изпуска специално вещество (Hirudin), което не позволява на течащата

¹⁾ D-r Bottemberg — „Лѣкуване съ пиявици“ — единъ многостранно употребяванъ методъ — 1935 год.

— D-r Fr. Dinand — „Експериментални студии по лѣкуване съ пиявици“ въ сп. „Med woch“ № 12-1934.

— D-r Bottemberg — „Биологично лѣкуване за лѣкаря на практика“ стр. 235.

кръвъ да се съсирва. Съ това, и благодарение силната смукателна способностъ на пиявицата (равна на налѣгането на воденъ стълбъ високъ 1 метъръ), последната може да изсмуче толкова кръвъ, че да увеличи своето тегло 6 пжти. Когато се е вече добре насмукала, тя изпуска хванатата кожа и сама пада. Това трае обикновено отъ 15—40 минути.

За практиката трѣбва да се знае, че употребената веднажъ и насмукана напълно пиявица, става способна за ново употребяване и смукане едва следъ 2—4 месеци. По начало, повторно употребяване не се препорѣчва. При нужда, като изключение, ако това се наложи, можемъ даже да скжсимъ времето за отпочиване. Това става, като чрезъ внимателно изтискване изцедимъ насуканата отъ животинчето кръвъ. Така изкуствено изцедено, то може скоро следъ употребата му пакъ да ни послужи.

Широкото употребяване на пиявицата е поставило въпроса за отглеждане на здрави пиявици и пускането имъ на пазаря, както всички други лѣчебни срдства. Въ много културни страни този въпросъ е уреденъ. Отдѣлни аптеки иматъ винаги на разположение готови за употребяване пиявици. Ценитѣ имъ сж опредѣлени въ тарифатъ за другитѣ лѣкарства (0'9 германски марки за едно парче — ок. 30 лв.) Има създадени специални институти за развъждане и отглеждане на пиявици. Унгария и Югославия сж известни производители на пиявици.

Развъждане, отглеждане, запозване и търгуване съ пиявици е твърде деликатна работа и изисква вещина и удобства. Отъ тукъ и ползата отъ специално отредени институти за тази цель. При това въ тѣхъ има завидна материална смѣтка. Една анкета отъ D-r Bottemberg установила, че само единъ такъвъ институтъ е продалъ за 1930 год. — 3,000 пиявици; за 1931 год. — вече 5,000; за 1932 — 9,000; за 1933 — 19,000, а презъ 1934 год. колосалния брой отъ 34,000 пиявици. Смѣтнете ги по 25—30 лв. броя и ще намѣрите сносността на тази особенъ родъ търговия.

Употрѣбата на пиявицитѣ за лѣкуване е много старо. Още Хипократъ ги споменава. Но първи Nikander отъ Colophon (100—130 год. преди Христа) е употребявалъ пиявицата системно за мѣстни кръвопускания. Както вече споменахъ, прекаленото до вампиризъмъ кръвопускане е ставало въ Франция. Brussois (1772—1830 г.) и Bouilland (1796—1881) съ тѣхнитѣ последователи сж прекалявали толкова много, че само въ парижнитѣ болници сж употребявани 5—6 милиона пиявици. Само въ една болнична зала сж употребявани 400—600 броя! Следъ този периодъ на прекаляване идва този на забравата. Особено откриването на микробитѣ, заразата и дезинфекцията, накараха медицинския свѣтъ незаслужено да изостави единъ ефикасенъ лѣчебенъ методъ.

Въ този периодъ на забравата пакъ народнитѣ лѣчи-

тели сж изиграли спасителна за страдащитѣ роля. Докато професионалиститѣ лѣкари сж напуснали (подъ влиянието на напредващата медицинска наука), напълно кръвопускането и пиявицитѣ, баняджии, бръснари и народни лѣчители сж запазили вѣрата си въ успѣхитѣ и сж продължавали употребата на пиявицитѣ. Изъ лѣкарскитѣ срѣди, само природнитѣ лѣкари сж продължавали да си служатъ съ забравения методъ. И благодарение на тѣхъ можа да се възкреси въ ново време кръвопускането като лѣчебенъ методъ. Днесъ, въ времето на епохаленъ обратъ въ медицината, когато се възкресява хуморално-паталогичното схващане въ медицината, когато въ последната взема надмощие хипократизма като неохипократизъмъ въ лѣчебното изкуство, протегна се наново ржка къмъ стария изпитанъ лѣчебенъ методъ — кръвопускането. Още Aschner е подчерталъ ползата при много страдания. Но за съжаление, днескашния лѣкаръ все още стои далечъ отъ това да е взелъ това присърдце. Все още това е специалность на баби, ходжи и бръснари. А би трѣбвало и у насъ то да влезе въ ржцетѣ на лѣкаря, за да бжде безопасно и резултатно.

Какъ действува пиявичното лѣкуване

Пускането на кръвъ съ пиявици упражнява върху организма разнovidни действия. Това е потвърдено чрезъ клинически наблюдения и научни експерименти.

Различаваме общо и мѣстно действие. Първото е сжщото това на кръвопускането, което вече описахме. Мѣстното действие се състои въ:

1. Благодарение на инжектирания въ кръвта чрезъ ухапването Hirudin, кръвта губи свойството си да се съсирва. Така тя изтича, безъ да се съсирва, часове следъ падането на пиявицата.

2. Оттичането на обложена съ чужди вещества (отпадаци отъ веществената обмѣна) течность, предаването ѝ на кръвта и обезотравяването и излжчването на отровитѣ отъ организма сж засилени. Така се обеснява вътрешнопречистването и обезотровително действие на кръвопускането: клетки и тъкани биватъ пречистени, лифни и венозни отежнявания и застои се облекчаватъ, оттичането на отровенитѣ сокова става усилено, и чистата артериална кръвъ приижда свободно къмъ всички клетки. Така кръвопускането упражнява дълбоко, енергично преобразуващо, пренастройващо лѣчебно действие върху болния организъмъ.

Разбира се, колкото кръвотечението следъ отпадение на пиявицата е по-продължително, толкова действието ще е по-пълно и ефикасно. По тази причина не бива да бързаеме съ спиране на кръвотечението, а да го оставяме по-дълго — часове следъ махване на пиявицата.

3. Анти тромботично действие: венозните ендотелни клетки (вътрешната облицовка на вените) сж запазени, оздравени и съсирвания на нормално течещата кръвъ не става. Като така образуването на опасните тромбуси (запушване на вените) не става.

4. То действа и имунизиратъ: Бѣлитъ кръвни тѣла се окрепватъ, освежаватъ и активизиратъ. Тѣхната работа да убиватъ бактерии става по-ефикасна. Отнасянето и изхвърлянето на болестотворни организми улеснява и засилва. Така се обяснява и това, че вече образуваната гной се всмуква и разнася.

5. Има и противоспазмено действие върху кръвоносните съдове. Съ премахване на кръвоносните крампи (спазми, свивания) облекчава се кръводвижението, премахватъ се кръвозаостите, подобрява се кръворазпредѣлението. Болките, дължащи се на такива спазми и кръвонапливи, намаляватъ или изчезватъ. А знайно е, че първата стъпка къмъ отпочване оздравителните работи става съ подобряване на мѣстните кръвоснабдителни условия.

Разбира се, при кръвопускане се разгъва не само едното действие, а и двестъ едновременно — мѣстното и общото.

До горните установявания за действието на кръвопускането чрезъ пиявици се дошло следъ дълги наблюдения, изследвания и пр. Намирамъ за не интересно и отекчително за читателите да посочвамъ подробности по тѣзи научни изследвания и авторите, които сж ги правили. Интересувашите се ще ги намѣрятъ въ научната специална литература.

Какъ се поставятъ пиявиците

Броятъ на хората, а още по-вече този на лѣкарите, които умѣятъ да поставятъ пиявици сж много малко. Не за това, защото това е много трудно и сложно, а по простата причина, че липсва какъвто и да е интересъ къмъ този методъ на лѣчение. Рѣдко сж тѣзи, които сж се интересували отъ това и сж наблюдавали, а още по-малко сж опитвали практически да го изучатъ. А то е толкова лесна работа и при това толкова целебно! Даже самиятъ боленъ би могълъ да си послужи, стига да не е прекалено страхливъ и несръченъ.

Четири сж нѣщата, които трѣбва да знаемъ при това лѣчение. Това сж мѣстото, кдето ще се поставятъ пиявиците, броятъ на сжщите, държането въ време на кръвопускането и какъ да спремъ кръвта. Най-после, при кои случаи да си послужимъ съ кръвопускането, респективно поставяне на пиявиците е вече научна индикация и работа на лѣкаря.

Броятъ на пиявиците зависи отъ силите на болния и тежестта на страданието му. Въ леки случаи сж достатъчно

2 — 3 пиявици. Обикновено се поставятъ 4 — 8, а въ тежки случаи, безъ всѣкакъвъ страхъ, можемъ да поставимъ до 20 броя. При това, ако е необходимо, поставянето можемъ да повторимъ още следъ нѣколко дни. Ако има и днесъ още много лѣкари, които не сж доволни отъ резултатитѣ въ своята практика, това е за туй, защото работятъ много страховливо. Тѣ или поставятъ недостатъченъ брой пиявици, или преждевременно спиратъ сетнешното кръвотечение следъ падане на пиявицата, или пъкъ се страхуватъ следъ известно време да повторятъ и потретятъ кръвопускането чрезъ поставяне на нови пиявици. Течението на кръвта следъ падането на животинчето трѣбва да продължи още часове (6—10 часа). Съ това ще изтече приблизително още 40 — 50 грама отъ всѣки отворъ на всѣка пиявица, или всичко умножено на броя на пиявицата. Разбира се, продължителността на кръвотечението и количеството кръвъ, която трѣбва да оставимъ да изтече, нека се опредѣля и контролира отъ лѣкаръ, защото колкото и процедурата да е безопасна, все пакъ може да има болни и случаи, кждето по особени, изключителни причини, може да се явятъ неприятности, съ които лѣкарьтъ ще се справи бързо и ефикасно.

Практически указания за болнитѣ

Добре би било и у насъ, както е въ Германия, аптекитѣ или поне една въ населеното мѣсто, да държатъ на разположение на болнитѣ здрави и грижливо третирани пиявици. Само така може да се гарантира безопасно услужване съ пиявици. За сега болнитѣ внимателно да си доставятъ такива отъ бръснаритѣ. Тѣ трѣбва да се пренасятъ и държатъ въ нѣкакъвъ сждъ съ често смѣнявана вода, а когато ще се пренасятъ и въ вода не могатъ да бждатъ, тогава въ бурканъ съ мокръ парцалъ въ него и надупченъ похлупакъ, или пъкъ превързанъ отгоре съ марля, която не позволява изпльзването навънъ, но позволява свободенъ достъпъ на въздухъ до животинчетата.

Самото поставяне става много лесно по следния начинъ: Отваряме бурканчето, отгребваме една пиявица съ дрѣжката на една лъжица или подобно, постатяме я въ ликьорена (ракиена) чашка или подобенъ сждъ и захлупваме чашката върху опредѣленото отъ лѣкаря мѣсто. Предварително мѣстото се измива добре съ гореща вода и сапунъ. Никакви други дезинфекционни сръдства не сж нуждни. Виждалъ съмъ мѣстото да се маже съ иодъ. Това е още по-неудачно. Положително не съ охота пиявицата ще се насмучи на иодираната кожа. „Хващането“ на захлупената подъ чашката пиявица става за секунди или минути. При нужда одраскваме леко мѣстото съ обгорена игла до като пустне малко кръвчица или бистра лимфа. Сега захлупената отгоре пия-

вица ще хване сигурно много по-скоро. Когато пиявицата се е закрепила, прави особени движения както при смукане и болниятъ почувствува болка на обождаване, ние махваме чашката. Следва поставянето на другитѣ пиявици.

Насмукването на пиявицата става за 15 — 45 минути.

Тя се силно подува и сама се пуска и пада. Не бива да се отнема принудително чрезъ теглене, посоляване или подобно. Само изключителни причини могатъ да наложатъ преждевременното снемане и това само по изрично нареждане на лѣкаря.

Падналата насмукана пиявица се полива съ оцетъ, съ което се умъртвява и се хвърля въ клозета. Повторно употребяване и безъ това е следъ месеци възможно, а е и не препоръчително. Скоро една моя болна трѣбваше да си постави пиявици. Отишла и купила пиявици, съ поръчение отъ продавача, да чака нѣколко дена, защото били още неизгладнѣли! Разбира се, тази грѣшка не бива да се прави. За това всѣка употребена пиявица лично унищожавайте. Не я давайте обратно на бръснаря, който сигурно ще я продаде на другъ боленъ. Следъ падането на пиявицата, кръвта продължава да капе. Това бавно кръвотечение е лѣчебно и не бива да се спира. Оставете го часове — 6—10 даже. За да не се разлива и изцапва, поставете отгоре изпрано ленено парцалче или нагънатата марля, а върху ѝ подебелъ пластъ памукъ. Тѣ се напояватъ съ кръвъ и при нужда се смѣняватъ. А когато е дошло време да спремъ кръвотечението (следъ часове течение!), постъпваме по следния начинъ: Отъ кръвоспиращъ памукъ (отъ аптеката) нагъваме си колкото орѣхъ голѣмо стегнато тампонче; поставяме го върху раничката и го натискаме, пристѣгаме го чрезъ залепване съ лейкопластъ и го оставяме. Така кръвотечението се спира. При нужда можемъ да си послужимъ и съ обикновенъ аптеченъ, но стериленъ памукъ. При мжчно спиране поизгаряме мѣстото съ адски камакъ, което позаболява малко и кръвотечението спира. Но намокряне тампончето отъ памукъ съ спиртъ или кислородна вода сигурно ще спре кръвотечението и безъ адския камакъ. Последния ще подеиствува ако се притиска 1 — 2 минути добре въ раничката. Поставената притискаща превръзка се държи 2 дни, за да не се повтори кръвотечението. Нѣколко дни раната да се пази отъ замърсяване, за да не се зарази.

Съ това се изчерпва цѣлата процедура и едва ли ще се види нѣкому мжчно изпълняема.

Кога да поставяме пиявици

Отъ казаното до тукъ за лѣчебното действие на кръвопускането, става ясно кога да си служимъ съ пиявицитѣ

и какво има да гонимъ съ това. За улеснение ще резюмирамъ въ нѣколко точки показаніята.

1. При всички видове възпаления. Остритѣ възпаления реагиратъ по-добре отъ хроническитѣ, локализиранитѣ по-добре отъ генерализиранитѣ. Образованитѣ вечегнойни процеси не рѣдко се отарѣщатъ и изчезватъ.

2. При всички активни кръвонапливи и пасивни кръвозасти и страдания дължащи се повече или по-малко на тѣхъ.

3. При всички страдания, при които спастичностъ и крампи, особено на кръвоноснитѣ съдове, като единствена причина сж доказани. Такива сж мигрена, гръдна жаба, болезнени менструации и др. такива.

4. При слаба или липсваща менструация. Тогава пиявицитѣ се поставятъ на вътрешната страна на бедрата. Добритѣ резултати отъ тава сж потвърдени практически презъ вѣковетѣ, ако и теоретическото обяснение и до днесъ да е все още недостатъчно.

5. Като кръвопречистващо и кръвоподновяващо сръдство. Следователно дискразията¹⁾ (дисхемията) на кръвта и дължащитѣ се на нея страдания, се подаватъ много добре на това лѣчение. Тукъ въ повечето случаи поставяне на пиявици е най-целесъобразно. Само въ онѣзи случаи, кждето по разни съображения се налага кръвопускане отъ вената (бързи спасителни работи при уремия, екламзия и др.) сж неподходящи за по-бавното действие на пиявицитѣ.

6. Като предотвратяващо и оздравяващо сръдство при тромбози отъ различно естество (запушване на вени следствие на възпалителни или други процеси въ вътрешнитѣ имъ стени).

7. Най-сетне, поставяне на пиявици е показано на всѣкъжде, кждето пускане на кръвъ е нужно, а по редъ причини венозно изтакане е технически невъзможно или трудно. Това сж случаитѣ при малки деца, кждето венитѣ сж слабо развити и мжно се намиратъ за пробиване. При затлъстели болни, кждето тлъстинитѣ затрудняватъ намирането и пробиването на венитѣ и много други подобни причини. И понеже венозното кръвопускане е предимно съ общо действие, пиявицитѣ поставяме тогава, когато искаме да постигнемъ ограничено само върху даденъ районъ на тѣлото, действие.

Противопоказания

Въ абсолютния смисълъ на думата противопоказания нѣма. Почти винаги можемъ да си послужимъ съ пиявицитѣ. Разбира се отсамосебе си, че при хемофилия, при която

¹⁾ Нечисти, замърсени, обложени съ чужди вещества, тѣлесни сокове.

кръвта е загубила способността да се съсирва, пиявици не се поставятъ. После, при вземане на живачни лѣкарства не бива да се поставятъ, защото на наситена съ живакъ кръвъ, хирудинна впръскванъ при пиявичното ухапване, действува отровно. При малки деца да не се поставятъ повече пиявици отколкото години има детето. Всички дегенеративни страдания, като тумори, дегенеративенъ ревматизъмъ, действието на пиявичното кръвопускане е ограничено, не обещава особени резултати и затова не особено показано. Но и тукъ прибавачни възпаления и усложнения се повлияватъ добре. Остъръ мускуленъ ревматизъмъ се влияе много добре. При остра форма на лумбаго, Ботембергъ е поставялъ отъ 10 — 15 пиявици на кръста и болниятъ се е почувствувалъ още на следния день добре.

Отъ изложеното до тукъ става ясно за всѣки читателъ колко целесъобразно и резултатно е лѣкуването чрезъ кръвопускане и колко лесно приложимо е то чрезъ поставяне на пиявици. Ясно е сжщо така колко невинно и безопасно е то, стига да се спазятъ елементарнитѣ правила, нуждни винаги при коя да е малка операция.

При това трѣбва да се съжелява, че кръвопускането е все още неоцененъ отъ лѣкаритѣ лѣчебенъ приомъ, рѣдко прилаганъ отъ лѣкаритѣ, а оставенъ изключително въ ржцетѣ на неукни баби, лѣчители, бръснари и други.

Време е, въ интересъ на страдащитѣ, да се постави на нуждната висота. Да се уреди въпроса съ отглеждане, съхраняване и доставяне на здрави пиявици. Това би било добра търговия и мощна крачка напредъ въ оздравителнитѣ работи на медицината.

Не само Ботембергъ, но и други автори сж ни давали и даватъ живи примѣри изъ практиката, отъ които се вижда колко ефикасно е кръвопускането при много болести и страдания. Поради липса на мѣсто се отказваме да изнасяме болнични листове. Интересуващитѣ се (особено г. г. лѣкаритѣ) могатъ всѣко време да ги прочетатъ въ оригиналнитѣ трудове на съответнитѣ автори. А за обикновения нашъ читателъ, особено за убеденитѣ последователи на биологичнитѣ методи на лѣчение, е достатъчно да разбератъ настоящитѣ редове добре и да вѣрватъ въ непогрѣшимостта на природата и непоклатимитѣ основи върху които е изградено природолѣчението. Моята седемнадесетъ годишна лѣкарска практика по природолѣчението е за идейнитѣ наши последователи достатъчна гаранция

Поставяне на кръвни вентузи

като лѣчебенъ приомъ въ биологичната медицина

Най-сетне нека споменемъ съ нѣколко думи още единъ лекъ начинъ на кръвопускане. Това е „кръвнитѣ вентузи“ (за разлика отъ сухитѣ вентузи). Това кръвопускане

е сѣщо така специалитетъ на народни лѣчители. А колко често би могълъ да си служимъ и ний лѣкаритѣ.

Мѣстото, кждето ще се постави вентузата се измива съ топла вода и сапунъ. Може да се избърше накрая и съ спиртъ. Следъ това се леко нарязва съ чисто, дезинфекцирано острие (бръсначъ или друго) леко, повърхносно. Върху така подготвеното мѣсто се поставя вентузата (чашата). Силното всмукване, което предизвиква вентузата изсмуква изъ направенитѣ разрезчета кръвъ — обикновено една супена лъжица наведнажъ. Следъ като махнемъ чашката, грижимъ се за образуваната прѣсна рана по общитѣ правила на малката хирургия.

Какъ се поставятъ вентузи, ще разгледаме нѣкой другъ пътъ.

Неврастения и импотенция

Класически примѣръ за неправилно лѣкарствено лѣчение и лошия резултатъ отъ него.

П. С. И. отъ с. Р. (Т-ско) заболява отъ нервно разстройство. Следъ много лѣкари и лѣкарства, които не му дали оздравяване, пада на легло и решава да отпочне природното лѣкуване, като се абонира презъ мартъ 1941 год. за нашето списание.

Почерпилъ отъ него известни познания, той отпочналъ прилагането на нѣкои леки приложения. Въ резултатъ на това импровизирано самолѣчение, той подобрява значително и почва да извършва лека работа, докато преди това, отъ лѣкарственото лѣчение е билъ 70 дни на легло.

Единъ откъслекъ отъ неговото досегашно лѣкарствено лѣчение даваме, за да служи като класически примѣръ на неудачно лѣчение, злоупотрѣби съ лѣкарствата и вредата отъ тѣхъ.

По нареждането само на единъ лѣкаръ, той е изялъ като шекерчета 119 хапчета отъ специалитета Testogan само за 40 дни. Преди това е получилъ 5 инжекции отъ сѣщия специалитетъ. Освенъ това получилъ е още нѣкакви други инжекции всѣка отъ по 10 куб. см. Сѣщия е получилъ отъ своя лѣкаръ нареждането да яде месо, да пие вино, пуши тютюнъ, пие чай и кафе. Именно въ резултатъ на това лѣчение той пада на легло и лежи 70 дни.

Чакъ когато е билъ въведенъ въ природолѣчението чрезъ списанието, което следилъ нѣколко месеци, подобрява малко и идва въ Варна за природолѣчение.

По преценката, която мога да дамъ още отъ първия прегледъ, азъ смея да вѣрвамъ, че по нашия методъ той ще оздравѣе. Остава да бжде благодаренъ и го изтрае.

Другитѣ за нашата борба

Уважаеми Господинъ Лѣкарю,

Книжкитѣ за априль и май отъ уважаемото списание „Природенъ Лѣкаръ“ получихъ и прочетохъ съ голѣмо внимание. Убедителното изложение по цѣренето на ревматичнитѣ заболявания ме трогна и възхити. Противницитѣ на природолѣчението трѣбва да млъкнатъ и занѣмѣятъ. И ако има още такива, сигурно сж умопомрачени отъ злоба, та не четатъ списанието Ви. Тукъ имамъ близки и далечни противници на природолѣчението. Измежду тѣхъ има и такива, които се гърчатъ отъ ревматични заболявания. Тия идейни мои противници сж и Ваши такива. За тѣхъ ми трѣбватъ нѣколко броя отъ книжката за априль и май на списанието т. г. Моля изпратете ми отговоръ колко е цената на една книжка, за да Ви пратя стойността за нѣколко броя.

Вие г-нъ Юрдановъ съ „Природенъ Лѣкаръ“ и г-нъ Димковъ съ „Наржчника по природолѣчението“, ако Ви срещна на улицата не Ви познавамъ, но и двамата сте врѣзани дълбоко въ съзнанието ми съ единъ здраво просвѣтенъ усетъ по природолѣчението. Продължавайте! И. Н.

Остъръ ставенъ ревматизъмъ

Предистория: 40 годишенъ боленъ ималъ често ангина. Преди 5 дни наново гърлоболіе, следъ два дни висока температура съ втрисане. Следъ още единъ день силни болки въ ставитѣ на рѣцегъ.

Диагноза: Неуспорима ангина съ остъръ ревматизъмъ. Множество стави подути, червени и болезнени.

Лѣчение: 5 дни гладуване съ сокове и клизми. Сетне вегетаріанска храна. Ежедневно електрически сандѣкъ съ следващо $\frac{3}{4}$ влажно увиване. Следъ обѣдъ менящи измивания. Чести приснищови компреси на болнитѣ стави. Ношемъ горещъ масленъ компресъ. Охлаждане сърдцето. Гаргари съ чайове (лайка, лимонъ и лѣчебна прѣстъ)

Ходъ: Още първитѣ дни Т° спада на 37.2 и следъ 1 — 2 повишения спада напълно. Болкигъ постепенно утихвватъ. Следватъ нѣколко пѣти силни болки въ разни стави, които бързо утихвватъ. Следъ 13 дневно лѣчение се изписа напълно здравъ.

Тази година премии нѣма

Давайте ни нови платени абонати. Пласирайте литературата ни по природното лѣкуване

Брой 3-ти ще бжде посвѣтенъ на „При лѣглото на температурно болния.“

С П И С Ъ К Ъ

На полезни книги по природно лѣкуване, които всѣки трѣбва да има въ своята домашна библиотека. Купете си ги!
Доставя въ предплата, авторътъ Д-ръ Кирилъ Йордановъ бул.
„Мария Луиза“ № 34 гр. Варна. Тел. 28-46. Чекова сметка 23-91.

№	лв.
1. Варна — какво, какъ лѣкува (изчерпана)	10
2. Здрава, млада, хубава (изчерпана)	10
3. Подмладяване на жената (изчерпана)	10
4. Лѣкуване съ вода	20
5. Лѣкуване съ пара	15
6. Краткъ курсъ по хигиена	20
7. Ревматизма и лѣкуването му (второ издание)	20
8. Лѣкуване по Шротъ — чудотвореца на Линдевизе	20
9. Четковия масажъ — първоразряденъ лѣчебенъ факторъ за здрави и болни (второ издание)	10
10. Лѣкуване съ гладъ (постъ) — безкрѣвната операция на природното лѣкуване	15
11. Наука за суровоядене — суроволѣчение (изчерпана)	15
12. Закаляване на тѣлото (изчерпана)	5
13. Чистота и здраве (за деца, юноши и родители)	5
14. Хигиена на старостѣта, или какъ да живѣемъ въ напред. възраст	15
15. Захарната болестъ и лѣкуването ѝ	10
16. Загадката на главобола	10
17. За майките — кърмене, хранене и отбиване	10
18. Душове. компреси, клизми, промивки и др. специални приложения на природолѣчението (изчерпана)	10
19. Кожните болести и тѣхното лѣкуване	15
20. Криза въ медицината ново изграждане чрезъ природолѣчение	10
21. Температурните болести и безлѣкарств. имъ лѣкуване	5
22. Студенитѣ крака като болестна причина	5
23. Биологична Медицина или алопатия — единъ наученъ споръ	20
24. Природосъобразенъ животъ или къмъ здраве и дълголѣтие	25
25. Медътъ като храна и лѣкарство	10
26. Остъръ ставенъ ревматизъмъ (второ издание включена въ № 7)	
27. Болести и страдания на жената	10
28. а) Мисълта лѣкува, б) лѣкуване съ ултравиолетови лъчи	5
29. Болести на бѣбрежитѣ и мѣхура	10
30. Критическа възраст у жената	10
31. Високо кръвно налягане	10
32. Цѣлта на очитѣ като огледало на нашето здраве	10
33. Лѣчебни бани съ билкови отвари	5
34. Болести на сърцето, артериитѣ и венитѣ	20
35. Туберкулоза на бѣлитѣ дробове и нейното природно лѣкуване	30
36. Самопомощта въ живия организъмъ	20
37. Бронхиална астма	20
38. На борба съ старостта и методитѣ на подмладяване „Красота и здраве“ — гимнастическо табло	25
	10

Абонирайте се за
сп. „Природенъ лѣкаръ“

Годишенъ абонаментъ 50 лв.

Искайте безплатенъ пробенъ брой.

Адресъ: бул. „Мария Луиза“ 34 — Варна Телефонъ 28-46